

La Dertosa romana emergeix sota el solar de les antigues cases de la catedral

Les excavacions arqueològiques de davant de la catedral de Tortosa han deixat al descobert part de l'antiga Dertosa romana. Destaca la troballa d'un tram de 40 metres de muralla del segle VI, un element monumental de primer ordre que determinarà el projecte del nou espai urbà del davant de la catedral.

TORTOSA L. Bertomeu

La Dertosa romana finalment ha emergit del subsòl de la ciutat de Tortosa. Les excavacions que s'estan duent a terme al solar del davant de la catedral, entre els carrers Croera i l'avinguda Felip Pedrell, han tret a la llum els vestigis romans més importants localitzats fins ara a la ciutat: un tram de muralla del segle VI i part del paviment d'una gran plaça pública. Els arqueòlegs han qualificat la troballa d'"extraordinària" ja que és la primera vegada que hi ha constància física i material de la Dertosa romana. Segons ha explicat el director científic de les excavacions, el professor Jordi Diloli, "sabem que existia Dertosa a través dels textos històrics, però fins ara no en teníem constància material i arqueològica". És per això que la troballa de la muralla del segle VI ha estat qualificada d'"impactant" i "espectacular" per a la ciutat, ja que es tracta "d'un element defensiu de primer ordre". Diloli ha concretat que el tram de muralla que s'ha localitzat té una longitud de 40 metres i una amplada d'entre 2,55 i 2,80 metres, i amb un estat de conservació "molt bo". A més, en alguns trams es conserva una alçada de muralla de fins a 3 metres, fet que dona idea de la "magnitud" del monument, perquè la muralla té continuïtat més enllà del solar. Aquest mur tindria la funció de defensar la ciutat pel costat del riu i està construït amb opus africanum, una tècnica constructiva romana molt documentada a la Mediterrània.

UNA CIUTAT OBERTA AL RIU? A tocar de la muralla d'època tardoromana s'ha trobat també una gran plaça pública d'època alt imperial (s. I i II) que es correspondria, segons els arqueòlegs, a una plaça que formaria part o estaria associada a una zona monumental romana com ara un temple de culte o al fòrum, del qual es van trobar indicis dins de l'actual edifici de l'Hospitalitat del Bisbat de

S'ha localitzat un tram de muralla de 40 metres de longitud i 3 metres d'alçada. / NÚRIA CARO

LA DADA

Un dels dubtes dels arqueòlegs és si als segles I i II la ciutat estava oberta al riu

Tortosa. El paviment d'aquest nivell constructiu està fet amb opus caementitium, el formigó de l'època, i l'estructura de la plaça acaba just a uns 20 centímetres d'on està construïda la muralla del segle VI. Això fa pensar als arqueòlegs si la Dertosa dels segles I i II estava oberta al riu i si aquesta gran plaça el mirava. "És un dels dubtes que tenim", reconeix Diloli, que confia que les excavacions puguin acabar de determinar si als segles I i II "hi havia una muralla de tancament o si eren els mateixos edificis que actuaven com a façana de la ciutat davant del riu". D'entrada, Diloli explica que "el que sí que sabem és que en l'època tardoromana, als segles V i VI la ciutat va ser tancada per necessitats defensives i es construïx aquest gran tram de muralla -que ara s'ha localitzat". A sobre d'aquesta estructura romana es va construir la muralla islàmica per tancar la ciutat per la zona del riu. Més tard, als segles XIV i

Les troballes condicionaran el nou espai urbà de davant de la catedral

■ La troballa de la muralla del segle VI i de la plaça pública, elements que constaten l'existència de la Dertosa romana, condicionaran sense cap mena de dubte el projecte del nou espai públic que s'ha generat entre la catedral i el riu. Així ho avançarà l'alcalde de Tortosa, Ferran Bel, que ha explicat que un cop acabades les excavacions arqueològiques -el 19 d'agost-, al setembre es crearà un grup de treball entre el departament de Cultura, els tècnics municipals i els arqueòlegs per determinar les solucions arquitectòniques a adoptar per posar en valor les restes romanes localitzades. "D'entrada, és previsible que d'alguna forma la part de la muralla del segle VI s'haurà de posar en valor i el nou espai públic haurà de tindre en compte aquestes troballes", ha dit Bel, que creu que el més interessant seria poder contemplar la mu-

ralla des de sota i plantejar la possibilitat que es pugui accedir a aquest indret, ni que siga de manera controlada. Amb tot Bel ha lamentat que segurament serà molt difícil poder inaugurar aquest espai públic al setembre del 2017, tal com s'havia previst. "Amb aquestes noves dades històriques que tenim, si les volem posar en valor implicarà un major cost i un major temps d'execució", ha dit Ferran Bel, que ha insistit que "si hem trigat 50 anys a enderrocar les cases de davant de la catedral, ara hem de prendre tot el temps necessari per recuperar segles de la nostra història i més en aquest cas que es tracta d'una època de la que no entenem constància física". La previsió del govern és que la redacció del projecte constructiu es pugui encarregar abans de final d'any.

XV, es va avançar l'element defensiu i a poc a poc es va guanyant terreny al riu.

DIFERENTS TERRASSES D'Ocupació La intervenció arqueològica, iniciada el juny passat fruit d'unes primeres prospeccions a final del 2015, una vegada enderrocades les cases rere les quals s'amagava la catedral, ha permès retrobar bona part de l'entramat constructiu amagat al subsòl. "Hi ha diferents terrasses d'ocupació", destaca Diloli, i és que

en pocs metres quadrats hi ha una representació de l'ordre urbà de la Tortosa en les diferents èpoques que han quedat al descobert. Per ordre cronològic, destaca els fonaments d'algunes de les cases que es troben representades al popular gravat del paisatgista flamenc Anton van der Wyngaerde, en què es mostra la façana fluvial del marge esquerre de l'Ebre de Tortosa l'any 1563. En un nivell inferior, els arqueòlegs han trobat les fortificacions d'aquest sector municipal construïdes entre els

segles XIV i XV, amb paraments medievals entre els quals destaquen diversos recintes possiblement lligats a accessos al riu i espais d'emmagatzematge, ben defensats, que s'adaptarien a les necessitats de fortificació d'aquest sector pels enfrontaments bèl·lics en què participaria la ciutat durant el 1.300 i 1.400. Per sota de la trama urbana medieval, han aparegut nous vestigis de l'ocupació islàmica, els de la Turtuxa dels segles IX a XIII, un dels enclavaments més importants al nord d'Al-Andalus. ■